



Ouderblik

M-decreet en
Ondersteuningsmodel



Inhoud

Inleiding.....	3
Het M-decreet.....	3
Het M-decreet?	3
Gelijke kansen.....	3
Wij maken de drempels	3
Iedereen mee: inclusie.....	3
Inclusie versus integratie	4
Inclusie in het onderwijs door het M-decreet	5
Hoe jullie het zouden aanpakken.....	6
Onderwijs sinds het M-decreet.....	6
Inschrijving sinds het M-decreet.....	6
De belangrijkste begrippen uitgelegd.	8
De mening van ouders.....	11
Goede praktijkvoorbeelden: dichtbij.....	11
Type 9 in KA2 De Ring.....	12
Ideeën uit de praktijk: wat verder weg	14
Nederland.....	14
Zuid-Afrika	14
Finland.....	14
Servië.....	15
Noorwegen.....	15
Kent.....	16
Ondersteuningsmodel.....	16
Ondersteuningsnetwerken.....	16
Wat?.....	16
Ondersteuningsteams	17
De ondersteuner	17
Veelgestelde vragen	17
Klachten	19



Inleiding

Deze ouderblik geeft ouders een helder inzicht in het M-decreet. Je vindt er de belangrijkste begrippen die in één adem met het M-decreet genoemd worden in terug. We zorgden ook voor een duidelijk schema dat toont hoe een inschrijving verloopt met of zonder verslag voor buitengewoon onderwijs. We eindigen met inspirerende voorbeelden dichtbij en veraf. Veel leesplezier!

Het M-decreet

Het M-decreet?

Gelijke kansen

Wat we met het M-decreet willen realiseren is inclusief onderwijs: het idee dat iedereen een plaats krijgt in de maatschappij. In 2006 tekende België met [het VN-verdrag inzake gelijke kansen voor personen met een handicap](#). Daarmee deed ons land de belofte dat ze aanpassingen zou doen waardoor personen met een handicap gelijk kunnen deelnemen in onze maatschappij. Voor onderwijs betekent dit, dat alle kinderen recht hebben op toegang tot het gewoon onderwijs.

Wij maken de drempels

Het VN-verdrag gaat ervan uit dat personen met een handicap alleen beperkingen ervaren daar waar onze maatschappij (of ons onderwijs) drempels creëert. Drempels die het onmogelijk maken voor die persoon om deel te nemen. Een concreet voorbeeld: Sam zit in een rolstoel. Sam kan zich in de gewone school niet inschrijven en aan veel activiteiten niet deelnemen. Sam zal later niet op alle plaatsen kunnen solliciteren, omdat er in veel gebouwen geen lift is, de deuren te smal zijn voor zijn rolstoel,... Sam ervaart dus drempels om deel te nemen aan het leven in onze maatschappij. Die drempels zijn geen gevolg van Sam zijn beperking, die drempels zijn door onze maatschappij zelf gemaakt. Omdat het, bij het bouwen van gebouwen, er nog altijd niet voor zorgen dat iedereen binnen kan. Sam kan zijn handicap niet aanpassen aan de drempels, wij moeten de drempels wegwerken zodat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen in onze maatschappij. Dat is inclusie.

Iedereen mee: inclusie

Wanneer we in een inclusieve maatschappij zouden leven, dan zou Sam geen enkel probleem hebben om deel te nemen aan onze maatschappij. Bij inclusie vertrekken we vanuit de gedachte dat we iedereen mee moeten nemen en dat het maar normaal is dat niemand gelijk is, dat iedereen andere dingen nodig heeft. We aanvaarden dat en houden daar rekening mee. In een inclusieve maatschappij zouden er nooit schoolgebouwen staan waar rolstoelen niet binnen kunnen, zouden kinderen geen speciale aanpassing voor dyslectiesoftware moeten vragen, zou de school niet gericht zijn op een



gemiddelde van leerlingen. We zouden mensen met een beperking, mensen met een andere (culturele) achtergrond,... niet beschouwen als uitzonderingen waarvoor we iets moeten aanpassen. We zouden ze zien als een deel van onze wereld en het maar normaal vinden dat ze, samen met ons, kunnen deelnemen aan die wereld.

Inclusie versus integratie

Inclusie is niet hetzelfde als integratie, dat kan je zien aan de afbeelding hieronder. Links is er sprake van integratie, rechts van inclusie. Bij **integratie** voorzien we wel een plaats voor mensen met een beperking in de maatschappij maar we passen de maatschappij niet aan. We verwachten dat mensen met een beperking zich aanpassen. Bij **inclusie** passen we de omstandigheden in onze maatschappij zodanig aan dat zoveel mogelijk mensen volwaardig kunnen deelnemen.



Het grote verschil tussen integratie en inclusie is dat we er bij **integratie** van uitgaan dat iemand de drempels die er zijn om deel te nemen, zelf moet overwinnen. Hij moet zelf initiatief nemen om erbij te horen (iemand moet bijvoorbeeld een taal aanleren om gesprekken aan te kunnen knopen). Bij **inclusie** gaan we ervan uit dat, doordat de maatschappij aangepast is aan het gemiddelde individu en niet aan de diversiteit van mensen, er drempels waardoor niet iedereen kan deelnemen.

Op de illustratie kan het kleinere kind de wedstrijd niet goed volgen, hij krijgt een standaardplaats waardoor hij niet over de schutting kan kijken. In dit geval zorgt de omgeving er duidelijk voor dat dit kind niet hetzelfde kan als de andere kinderen: de wedstrijd goed volgen. De omgeving is niet aangepast aan de diversiteit van mensen maar enkel aan de gemiddelde mens. Het kind kan deze drempel niet overwinnen omwille van zijn beperking, hij kan niet even wat bijgroeien om over de schutting te kijken. Het is de maatschappij die de uitsluiting in stand houdt door aangepaste voorzieningen niet standaard aan te bieden.

Inclusie in het onderwijs door het M-decreet

Het M-decreet werd ingevoerd om tegemoet te komen aan het VN-verdrag en vertrekt daarbij vanuit het idee van inclusie. Dat betekent dat kinderen met een beperking een plaats krijgen in het gewoon onderwijs en niet meer automatisch worden doorgestuurd naar het buitengewoon onderwijs wanneer ze extra ondersteuning nodig hebben. Om deze leerlingen een plaats te geven in ons onderwijs en ervoor te zorgen dat ze op een gelijke manier kunnen deelnemen, moeten we anders denken in de school.

In plaats van te proberen om elke leerling zich te laten aanpassen gaan we kijken hoe we de school kunnen aanpassen om er zoveel mogelijk verschillende leerlingen een plaats te geven. We kijken dan niet alleen naar de verschillende vormen van ondersteuning die leerlingen nodig hebben. We kijken ook naar wat de leerkracht nodig heeft om met die verschillen om te gaan.

Inclusief onderwijs is onderwijs waarbij we zoveel mogelijk leerlingen willen meenemen en kansen geven om deel te nemen aan ons onderwijs.

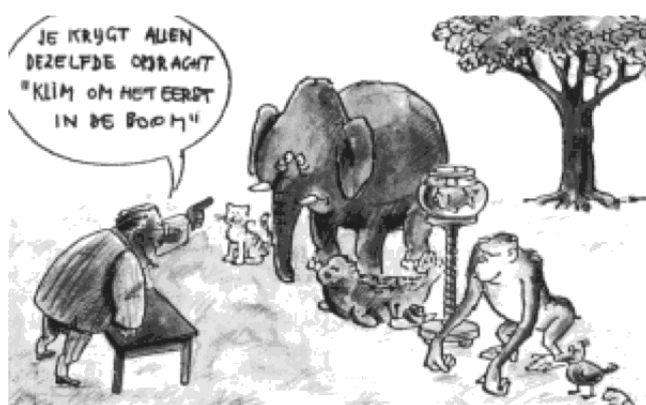
Dat kan op verschillende manieren. Een leerling kan extra ondersteuning krijgen zodat ze onderwijs kan volgen en een getuigschrift of diploma haalt.

Een leerling kan ook gewoon onderwijs volgen met ondersteuning om in de eerste plaats ontwikkelingsdoelen te halen.

Hoe jullie het zouden aanpakken.

Toen het M-decreet van start ging, hielden we daarover infosessies in elke provincie. We vroegen de ouders en leerkrachten die kwamen om te kijken naar de prent hieronder en dan te gaan nadenken wat ze zouden doen om alle dieren de opdracht uit te laten voeren.

Hak de boom om en laat alle dieren erop staan
= **pas de context of het doel aan**



De olifant zet de zeehond erin, de kat draagt de kikker in haar bek, de aap draagt de vis. De olifant knuffelt de boom.
= **laat de leerlingen samenwerken en**

Zorg dat alle dieren in de boom kunnen, hang een touwladder, zorg voor een waterbaan tot in de boom, ...
= **laat de leerlingen hulpmiddelen gebruiken**

Geef elk dier een opdracht op maat: één tekent de boom, één vertelt erover, ...
= **werk op maat van de leerling**

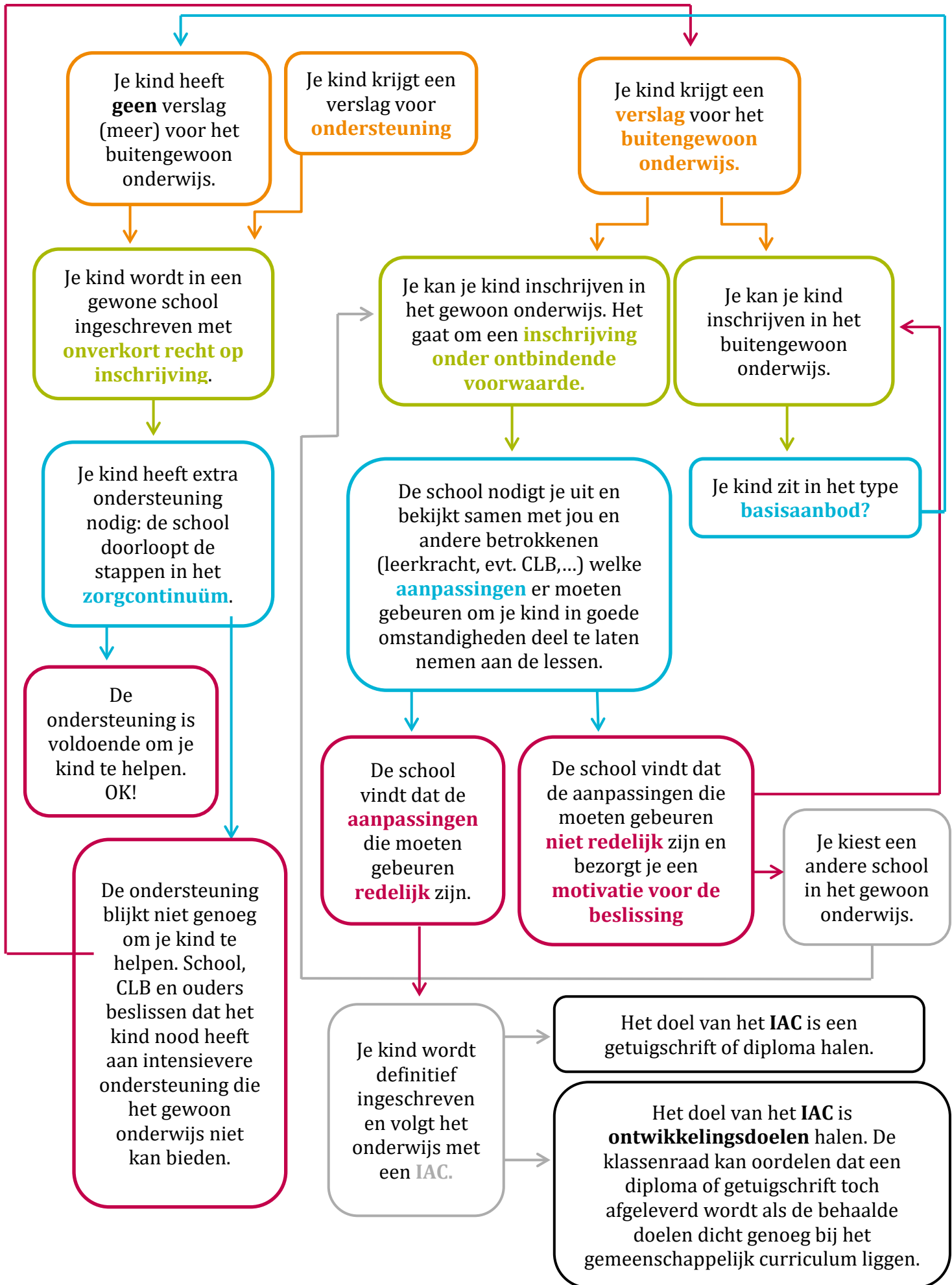
Laat de dieren die het kunnen klimmen, geef andere opdrachten aan anderen, bv. In het water.
= **differentieer in groepjes die een opdracht doen.**

Zij gaven het toen zelf aan en kwamen tot logische conclusies. Om inclusief onderwijs te realiseren kan je aanpassingen gaan doen op verschillende niveaus. Je kan de werkvorm aanpassen, het doel, werken met deelopdrachten of vervangende opdrachten, leerlingen laten samenwerken, individueel op maat werken, ...

Onderwijs sinds het M-decreet

Inschrijving sinds het M-decreet

Op de volgende bladzijde vind je een schema dat duidelijk maakt hoe de inschrijving verloopt. De begrippen die in kleur aangeduid zijn, worden erna uitgelegd.



!!! Er wordt een uitzondering gemaakt voor leerlingen waarbij een vermoeden is van een emotionele of gedragsstoornis, zij kunnen naar het buitengewoon onderwijs met een voorlopig verslag tot er een diagnose is. Alle betrokkenen, ook ouders, moeten hiermee akkoord gaan. Gaan de ouders of leerling niet akkoord dan kan de gewone school waar de leerling les volgt, de inschrijving niet ontbinden en dus niet weigeren op basis van onredelijkheid van aanpassingen. Ook andere scholen waar de leerling zich aanbiedt, mogen dit niet. Omgekeerd heeft een leerling ook geen recht op IAC in een gewone school met een voorlopig verslag. Het voorlopig verslag maakt het dus wel mogelijk om de leerling in te schrijven in het buitengewoon onderwijs maar heeft geen invloed op de inschrijving in het gewoon onderwijs.

De belangrijkste begrippen uitgelegd.

Verslag (voor toegang tot) buitengewoon onderwijs: het verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs bestaat altijd uit een attest en een verantwoordingsprotocol. Het attest verwijst naar een type uit het buitengewoon onderwijs. In het verantwoordingsprotocol staat alles over wat de leerling nodig heeft (behoefte m.b.t. onderwijs, opvoeding of zorg). Dit verslag geeft toegang tot het buitengewoon onderwijs. Dit attest geeft geen verplichting om in te schrijven in het buitengewoon onderwijs: ouders kunnen nog altijd kiezen voor een inschrijving in het gewoon onderwijs.

Gemeenschappelijk curriculum: de doelen die alle leerlingen in het gewoon onderwijs moeten halen om de eindtermen te behalen.

Ondersteuning: Een leerling met specifieke onderwijsbehoeften kan, nadat de school het zorgcontinuüm doorlopen heeft, een gemotiveerd verslag voor ondersteuning vanuit het ondersteuningsmodel krijgen. Dit gemotiveerd verslag opent het recht op ondersteuning voor de leerling en de school. De leerling volgt het gemeenschappelijk curriculum. Een begeleider uit het buitengewoon onderwijs helpt de leerling, de ouders en de leerkracht.

IAC: met een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs kan een kind ingeschreven worden in het gewoon onderwijs. Het kind heeft dan een IAC: Individueel Aangepast Curriculum. Individueel per leerling wordt bekeken wat het IAC inhoudt. Er worden persoonlijke doelen –dus op maat- vastgelegd voor de leerling. Het IAC is flexibel, het evolueert mee met een leerling. Een IAC blijft betekenen dat er hoge verwachtingen worden gesteld. Zelfs wanneer enkel persoonlijke doelen werden gesteld, en men dacht dat het aanbieden van het gemeenschappelijk curriculum niet mogelijk zou zijn, kan de klassenraad samen met de onderwijsinspectie toch oordelen dat een diploma of getuigschrift kan uitgereikt worden omdat de eindtermen werden gehaald.

Inschrijving onder ontbindende voorwaarde van redelijkheid: wanneer een leerling met een verslag voor buitengewoon onderwijs, zich inschrijft in een gewone school, wordt hij ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. De school bekijkt samen met de betrokkenen (dus ook de ouders!) welke aanpassingen nodig zijn voor de leerling. Daarna beslist ze of ze de aanpassingen

redelijk of onredelijk vindt. In het eerste geval wordt de leerling definitief ingeschreven. In het laatste geval bezorgt ze de ouders een schriftelijke motivatie met de redenen hiervoor.

De ouders kunnen hun kind opnieuw inschrijven in een gewone school of een school voor buitengewoon onderwijs.

Redelijke aanpassingen: het M-decreet geeft geen vaste omkadering van wat redelijke aanpassingen zijn. Een school mag draagkracht niet meer inroepen om aanpassingen af te wijzen.

In 2007 werd [een algemeen protocol](#) opgesteld over wat redelijke aanpassingen inhouden. De belangrijkste punten daaruit:

- Een aanpassing kan pas als onredelijk worden bestempeld na een proces van afweging. De beslissing geldt enkel voor die leerling in die situatie. Het mag niet zo zijn dat de beslissing rond één leerling, gebruikt wordt om ook onredelijkheid van een aanpassing bij een andere leerling aan te tonen.
- Wanneer een aanpassing als onredelijk wordt gezien, is het de bedoeling dat de school ook actief zoekt naar andere redelijke aanpassingen voor de leerling.
- De aanpassing moet een hulp zijn voor de leerling: de leerling moet erdoor mee de lessen kunnen volgen, mee op uitstap kunnen,....
- De leerling moet op een gelijke manier kunnen participeren, hij moet mee de opdrachten kunnen uitvoeren. Als dit maar voor een stuk gebeurt, is dit geen reden om de aanpassing onredelijk te noemen.
- De aanpassing moet er zoveel mogelijk voor zorgen dat de leerling een activiteit uitvoert zonder de hulp van anderen.
- De aanpassing wordt redelijker indien ze ook kan gebruikt worden door andere leerlingen, of gedurende langere tijd kan gebruikt worden door de leerling in kwestie.
- De veiligheid van de leerling moet verzekerd blijven. De leerling mag bijvoorbeeld alleen zelfstandig naar de time-out gaan als duidelijk is dat hij niet zal weglopen.
- De kostprijs van de aanpassing mag niet onredelijk zijn, hierbij moet de school rekening houden met tegemoetkomingen die ze kan krijgen. De kost kan ook als redelijk beschouwd worden als ze gespreid kan worden over een ganse periode.
- Een negatieve impact van de aanpassing op anderen, of op de omgeving, moet worden vermeden.
- De aanpassing moet in verhouding zijn tot wat ermee bereikt wordt.

Bij [Unia](#) kan je een brochure aanvragen over redelijke aanpassingen.

Basisaanbod: Type 1 en 8 verdwenen in het buitengewoon onderwijs en werden samengevoegd tot het type basisaanbod. Bij leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs wordt elke twee jaar door het CLB gekeken of ze naar het gewoon onderwijs kunnen terugkeren. Bij leerlingen in het buitengewoon secundair onderwijs gaat men op het einde van elke opleidingsfase na of de leerling kan terugkeren naar het gewoon onderwijs. Het

verslag buitengewoon onderwijs geldt dus niet automatisch voor de ganse schoolloopbaan.

Type 9: Met het M-decreet werd een nieuw type toegevoegd aan het buitengewoon onderwijs. Dit type is toegankelijk voor normaal begaafde leerlingen met Autisme Spectrum Stoornis (ASS).

Het zorgcontinuüm



Niveau 0 Alle scholen bieden een **basiszorg** aan de leerlingen, dat is een deel van kwaliteitsvol onderwijs. Scholen moeten er dus voor zorgen dat zij een visie hebben over hoe ze een krachtige leeromgeving gaan uitbouwen. Hoe gaan ze de leerlingen goed opvolgen, hoe gaan ze problemen vermijden of snel aanpakken wanneer ze er zijn? Leerkrachten moeten hun leerlingen goed leren kennen en weten wat er in de les gebeurt. Ze moeten zorgen dat ze de nodige kennis en inzichten hebben om onmiddellijk in te grijpen wanneer dat nodig is. Leerkrachten kunnen in deze fase ook al aanpassingen doen voor leerlingen (STICORDI-maatregelen)

Niveau 1. Is er extra ondersteuning nodig, dan spreken we van **verhoogde zorg**, ook in deze fase kunnen leerkrachten beroep doen op de zogenaamde STICORDI-maatregelen (zie verder). Leerkrachten kunnen hierover overleggen op school samen met de zorgcoördinator, de leerlingenbegeleider of het CLB.

Niveau 2. Zijn ook deze maatregelen niet voldoende. Moet er bijvoorbeeld een diagnose gesteld worden, gekeken worden wat de leerling nog extra nodig heeft of externe hulp ingeschakeld worden? Dan spreken we van **uitbreiding van zorg**. Op dit punt moet de school het CLB inschakelen en samen met hen, de ouders en de leerling een handelingsplan opstellen in functie van de

ondersteuningsbehoeften van school, leerling en ouders.

Een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs kan door het CLB pas afgeleverd worden als de school kan aantonen dat ze de fasen van het zorgcontinuüm doorlopen heeft met de leerling en de nodige aanpassingen onredelijk zijn.

Een gemotiveerd verslag kan pas afgeleverd worden als de school kan aantonen dat ze de fasen van het zorgcontinuüm doorlopen heeft met de leerling, en wanneer blijkt dat de school ondersteuning nodig heeft om de noodzakelijke aanpassingen te kunnen doen.

Opgelet: als ouder hoef je niet te wachten om een vraag aan het CLB te stellen tot er uitbreiding van zorg nodig is. Op elk moment mag je het CLB contacteren.

STICORDI-maatregelen

Stimuleren: het beeld van een leerling over zichzelf positief stimuleren, bijvoorbeeld door ook te benoemen wat de leerling goed kan en waar hij sterk in is

Remediëren: leerlingen extra uitleg geven of strategieën aanleren. Bijvoorbeeld mindmaps leren maken, tijd nemen om aan de leerling apart de opdracht nog eens uit te leggen, kleine tussenstappen nemen...

Compenseren: Leerlingen gebruik laten maken van hulpmiddelen vb.: dyslexiesoftware.

Dispenseren: Leerlingen toestemming geven om sommige lessen of delen van lessen niet mee te doen. De leerling krijgt wel een opdracht met een gelijkwaardig doel. Bijvoorbeeld een vrijstelling voor plastische opvoeding geven en de leerling een vervangende theoretische opdracht laten uitvoeren.

Veel van de STICORDI-maatregelen kunnen verwerkt worden in de lessen, ze zijn eigenlijk goed voor alle kinderen. Op die manier moeten aanpassingen niet iedere keer opnieuw gebeuren voor individuele leerlingen.

Je hebt geen diagnose nodig om STICORDI-maatregelen te gebruiken.

Uitgebreide informatie vind je in onze [Ouderblik over STICORDI-maatregelen](#).

De mening van ouders

Wil je de mening van ouders kennen over het M-decreet?

We hielden al een [peiling rond inclusief onderwijs](#).

Daarnaast hielden we ook een uitgebreidere [bevraging](#) na één jaar M-decreet.

Over de bevraging kan je ook [het volledige rapport inkijken](#).

Goede praktijkvoorbeelden: dichtbij

Gelukkig zijn er al heel wat scholen bezig rond inclusief onderwijs. Eerder in onze nieuwsbrieven kon je zo al het verhaal lezen van [Ischa](#).



Vorige week spraken we ook met Catherine Vanaise, directeur van KA2 De Ring in Leuven. In deze school gaan gewoon en buitengewoon onderwijs hand in hand.

Type 9 in KA2 De Ring

KA2 De Ring heeft sinds 2015 Type 9 opgenomen in haar aanbod. De leerlingen die hiervoor in aanmerking komen, krijgen les met intensieve ondersteuning, nodig voor hun problematiek (ASS). Er is plaats voor 8 leerlingen in de klas. De klas waar de leerlingen in zitten krijgt geen aparte benaming in de school, het is gewoon één van de klassen.

Sociale vaardigheden en leerstrategieën

Waar de andere leerlingen in hun keuze-uren kunnen kiezen voor verdiepingsuren in Latijn,....krijgen de leerlingen in type 9 hier les in 'sociale vaardigheden' en 'leren leren'. Zo krijgen ze strategieën aangereikt die hen leren omgaan met hun problematiek. Ten eerste in sociale context: hoe kunnen ze aanvaarden dat ze anders zijn, hoe maken ze dit duidelijk aan anderen, hoe communiceren ze daarover,... Ten tweede hebben ze moeite met structuren en studiemethodes, ze worden hierin sterk begeleid om dit aangeleerd te krijgen. In het begin is de begeleiding hierin sterk gestuurd, in de loop van het schooljaar vordert, worden de leerlingen zelfstandiger.

Lesinhoud

De leerlingen krijgen verder dezelfde lesinhoud als de andere klassen. De handboeken zijn grotendeels hetzelfde, al zijn die niet echt anti-vriendelijk. Aanpassen voor een erg kleine groep, is niet haalbaar voor de uitgeverij. Daarom zal de school bekijken of ze de cursussen (deels) zelf kan schrijven. Ook de examens zijn aangepast aan de leerlingen, er wordt bijvoorbeeld gekeken dat de instructies helder en ondubbelzinnig zijn.

Communicatie met de ander leerlingen

Aan de rest van de leerlingen op school wordt verteld dat de klas zo klein is omdat deze leerlingen snel geprikkeld raken en de rust nodig hebben. Soms zijn er op de speelplaats wel eens conflicten met andere leerlingen, het uitzonderlijke gedrag van de ASS-leerling zet soms andere leerlingen aan tot pesterijen. De leerkrachten zijn hier erg waakzaam voor en grijpen onmiddellijk in. Ze merken dat wanneer ze dan in gesprek gaan met de ander leerlingen en het gedrag kunnen kaderen en verklaren van waar dit komt, dat er sneller begrip komt en het gemene gedrag ophoudt.

Integratie met de andere leerlingen

De leerlingen van type 9 gaan mee op excursie met de rest van de school, al is er dan gedeeltelijk een aangepast programma. Toen ze bijvoorbeeld naar het museum van natuurkunde gingen, was er in de namiddag een stadsbezoek aan Brussel voor de leerlingen, de anti-leerlingen bleven in het museum en deden daar in de namiddag een workshop. Hier konden ook andere leerlingen die het stadsbezoek te druk vonden, bij aansluiten.



Uiteindelijk is het de bedoeling de leerlingen te laten integreren met de rest van de leerlingen. Dat integratieproject start vanaf het derde jaar. Vanaf het tweede jaar gaan de leerlingen al eens proef lopen in een gewone klas en volgen ze bijvoorbeeld vier weken lang wiskunde in een andere klas. Zo kunnen de leerkrachten observeren en bekijken waar de leerlingen al aan toe zijn en waar er nog noden zitten.

Beperkte plaatsen

Omdat het aantal plaatsen beperkt is (al zijn er in dezelfde regio al meerdere geïntegreerde type 9-klassen), vinden sommige leerlingen met ASS geen plaats. Zij komen dan dikwijls in het gewoon onderwijs terecht met GON-begeleiding. Deze leerlingen krijgen wel een ESCAPE-kaart (net zoals de lln. in type 9), zij mogen dan tijdens de pauzes de drukke plaatsen verlaten zoals speelplaats en refter om hun pauze op een stillere plek door te brengen.

De plaats van type 9 in de school

De ASS-klassen zijn een verrijking voor de school. De leerkrachten leren er enorm veel van en geven dat ook door aan hun collega's, hoe je een anti-vriendelijk examen opstelt bijvoorbeeld. Dat moet erg overzichtelijk, gestructureerd zijn met éénduidige instructies. Andere leerkrachten nemen dat over en passen dat toe op hun eigen examens, dat is positief voor alle leerlingen. Een win-win voor iedereen, vinden ze in KA2 De Ring.

De school krijgt ondersteuning van IBSO Woudlucht, dat al over de nodige expertise rond de problematiek van ASS bezit.

De ouders

De band met de ouders van leerlingen in type 9 is intens. De ouders hebben vaak ook al een heel traject met hun kind afgelegd. Ze zijn erg betrokken en weten veel over de kinderen. Er is voortdurend overleg tussen de school en de ouders, over de kleinste dingen, zodat snel bijgestuurd of ergens op ingespeeld kan worden.

[Download het volledige voorbeeld](#) op onze website, daar vind je ook de contactgegevens.



Ideeën uit de praktijk: wat verder weg

Nederland

In het filmpje '[Samen naar school, ja het kan!](#)' zie je directie, leerkrachten en leerlingen aan het woord over inclusief onderwijs in hun school.

Zuid-Afrika

Ook Zuid-Afrika kent globale programma's om inclusief onderwijs te verspreiden en te stimuleren. De kerngedachte is: 'we gaan er niet vanuit dat er iets mis is met een kind maar dat er barrières zijn op sociaal vlak die de leerlingen in de weg staan en die we moeten wegnemen'.



In Zuid-Afrika werkt het departement aan sensibiliseringsprogramma's voor leerkrachten én ouders om hun kind te leren kennen en het beste uit het kind naar voren te brengen.

Finland

Tussen 7 en 16 jaar zit iedereen in een basisaanbod, pas erna wordt gekozen.

Er heerst het principe van gelijkheid: iedereen krijgt hetzelfde. Ook scholen en lesmateriaal zijn overal gelijk, scholen worden niet gerangschikt ten opzichte van elkaar. Ze gaan ervan uit: alle onze scholen zijn goed, al onze leerkrachten zijn goed. Leerkrachten hebben een functie met aanzien in de maatschappij.



Inclusie is belangrijk in Finland, zoveel mogelijk aanpassingen gebeuren in de klas. Er wordt aan teamteaching gedaan en er is een special needs teacher die apart met leerlingen kan werken. Finse scholen werken met zorgteams; die bestaan uit leerkrachten, directie, verpleegster, psycholoog en special needs teacher. Ze overleggen regelmatig en bekijken de leerling in zijn geheel.

Uitgangspunt is het potentieel zoveel mogelijk laten uitkomen. Ook minder getalenteerde leerlingen moeten succeservaringen kunnen beleven. Ze gaan ervan uit dat het leuker is als leerlingen gemotiveerd zijn, beter 5 min geboeid bezig dan 45 minuten verveeld. Leren kan je immers niet dwingen. De lagere school stopt tussen 13u en 14 u, ze menen dat kinderen dan ook op zijn, vooral voor 6 tot 7-jarigen is het dan al meer dan genoeg geweest. Op de leeftijd van 15-16 jaar heeft bijna elke leerling in zijn schoolloopbaan weleens hulp gehad van de special needs teacher.

Servië

97% van de leerlingen zit in gewone scholen, ze willen diversiteit erkennen omdat de maatschappij nu eenmaal divers is. Een klaslokaal is aangepast aan iedereen en ze willen elk kind de kans geven om te leren. Ze geloven in de voordelen die dit oplevert voor alle kinderen.



Noorwegen

Werkt met kleine klassen van 10 kinderen. Sinds 1979 is er geen buitengewoon onderwijs meer. Iedereen gaat naar een gewone school en krijgt daar de nodige ondersteuning, dat kan bv ook taalondersteuning zijn voor anderstalige kinderen. Er wordt gewerkt met assistenten voor de leerkrachten en individuele begeleiding tegelijk. Soms is er aanvullend individueel aangepast onderwijs nodig, kinderen krijgen dan meer 'aparte' ondersteuning. Ze geloven in een sterke verantwoordelijkheid geven aan kinderen; kinderen lossen zelf conflicten op. Leerkrachten monitoren bijvoorbeeld ook hoe kinderen met een beperking hun weg zoeken in een omgeving die hen niet onmiddellijk altijd kansen geeft (wat doe je als je mee wil voetballen maar je bent telkens te traag om de bal te krijgen?).



Kent

Hier ligt de nadruk bij Inclusief onderwijs ook sterk op het leren als team en elkaar daarin helpen. Leerlingen helpen leerlingen. Wanneer leerlingen elkaar dingen uitleggen, zien leerkrachten dat dat veel sneller opgepikt wordt door een kind. Leerlingen met een beperking kunnen veel meer dan je denkt als je ze een kans geeft, is de ervaring. De voordelen zijn te zien op verschillende domeinen: het educatieve, het sociaal en het gedrag.



Ze hebben een aanbod van ondersteunend leren, dat toegankelijk is voor alle leerlingen. Daarbij wordt uitgegaan van wat nodig is; kan de ondersteuning in de klas gebeuren of toch beter in kleinere groepjes?

De leerlingen zover mogelijk meenemen in het programma is het doel.

Leerlingen hebben er duidelijk voordeel bij om in een gewone omgeving te zijn.

De leerkrachten leren ook van elkaar, of het nu de klasleerkracht of de zorgleerkracht is, ze ondervinden er beiden de voordelen van.

Zit je nog op je honger? Beluister dan deze [folksong](#) uit Bangladesh over inclusief onderwijs.

Ondersteuningsmodel

Ondersteuningsnetwerken

Wat?

Sinds september 2017 wordt de ondersteuning van leerlingen die recht hebben op extra ondersteuning, geregeld via het ondersteuningsmodel.

Om de ondersteuning goed te organiseren, werden ondersteuningsnetwerken opgericht. Binnen deze netwerken werken scholen uit het buitengewoon onderwijs en het gewoon onderwijs samen om ondersteuning te geven. De overheid moedigt hierbij samenwerking aan over de verschillende netten heen. Scholen mogen ook samenwerking aangaan met scholen van een ander netwerk, dat wordt bijvoorbeeld gedaan wanneer een ondersteuner uit een ander netwerk veel dichterbij de ene school woont. Het kan ook zijn dat een ondersteuner uit een ander netwerk wordt ingezet omdat die kennis heeft die in het eigen netwerk niet aanwezig is.

Binnen het GO! onderwijs zijn zeven **netwerken** gevormd waarin scholen van het gewoon onderwijs en het buitengewoon onderwijs de krachten zullen bundelen. Elke school behoort tot één van deze netwerken. Binnen elk netwerk worden één of meerdere **ondersteuningsteams** samengesteld, die zullen instaan voor de begeleiding.



Ondersteuningsteams

De ondersteuner

De ondersteuner heeft een contract in het buitengewoon onderwijs maar wordt ingezet in het gewoon onderwijs. De ondersteuner kan een leerkracht zijn maar ook bijvoorbeeld een logopedist, een kinesist, een psycholoog,...

Een ondersteuner kan ingezet worden om het kind te ondersteunen of de leerkracht, we spreken dan van **leerlinggerichte** of **leraargerichte** ondersteuning (kijk hieronder bij Veelgestelde vragen).

Veel gestelde vragen

Wat is het verschil tussen een ondersteuner, een zorgcoördinator en een leerlingenbegeleider?

Een zorgcoördinator of leerlingenbegeleider zijn er voor alle leerlingen. Ze bieden ondersteuning aan leerlingen die het moeilijker hebben en geven ook advies aan leerkrachten. Ze werken ook mee het zorgbeleid van de school uit. Ze werken vooral binnen niveau 0 en 1 van het zorgcontinuüm.

De zorgcoördinator werkt in het basisonderwijs, de leerlingenbegeleider in het secundair onderwijs.

Heeft mijn kind recht op ondersteuning in het gewoon onderwijs?

Leerlingen met een (inschrijvings-)verslag of gemotiveerd verslag voor type 2, 4, 6, 7 (auditieve beperking) krijgen dezelfde ondersteuning als voordien, de ondersteuning wordt ingezet op de leerling zelf.

Leerlingen in type basisaanbod (licht verstandelijke beperking of leerstoornis), leerlingen met een emotionele of gedragsstoornis, met een spraak- of taalstoornis, of met een autismespectrumstoornis: type 3, 7 (STOS) of 9 krijgen ondersteuning uit het ondersteuningsnetwerk.

Wat is het verschil tussen een gemotiveerd verslag en een verslag (met recht op toegang tot het buitengewoon onderwijs?)

Gemotiveerd verslag (vroeger GON/ION)	Verslag
Wordt afgeleverd door het CLB.	Wordt afgeleverd door het CLB .
Geeft geen recht op toegang tot het buitengewoon onderwijs.	Geeft recht op toegang tot het buitengewoon onderwijs: de ouders kiezen of ze de leerling wensen in te schrijven in gewoon of buitengewoon onderwijs.
Enkel na het doorlopen van het zorgcontinuüm	Doorgaans na het doorlopen van het zorgcontinuüm, tenzij het CLB van oordeel is dat dit niet zinvol is.



De leerling moet voldoen aan de criteria van een bepaald type	De leerling moet voldoen aan de criteria van een bepaald type
Geeft recht op onverkorte inschrijving in de gewone school.	De inschrijving in een gewone school gebeurt onder ontbindende voorwaarde
De leerling volgt het gemeenschappelijk curriculum	De leerling heeft een IAC (dat kan gelijk lopen met het gemeenschappelijk curriculum)

Heb ik een diagnose nodig om een (gemotiveerd) verslag op te maken?

Dat kan maar hoeft niet altijd. Of je een diagnose nodig hebt om een (gemotiveerd) verslag op te laten maken, hangt ervan af. Jouw CLB kan je vertellen of en welke diagnoses je moet laten stellen.

Toch naar het buitengewoon onderwijs?

Met een verslag voor buitengewoon onderwijs of voor toegang tot een individueel aangepast curriculum (IAC) in het gewoon onderwijs, kunnen ouders en leerling kiezen tussen buitengewoon onderwijs of gewoon onderwijs met IAC.

Er wordt een uitzondering gemaakt voor leerlingen waarbij een vermoeden is van een emotionele of gedragsstoornis, zij kunnen naar het buitengewoon onderwijs met een voorlopig verslag tot er een diagnose is. Alle betrokkenen, ook ouders, moeten hiermee akkoord gaan. Gaan de ouders of leerling niet akkoord dan kan de gewone school waar de leerling les volgt, de inschrijving niet ontbinden van de leerling of hem niet weigeren op basis van redelijke aanpassingen. Ook andere scholen waar de leerling zich aanbiedt, mogen dit niet. Omgekeerd heeft een leerling ook geen recht op IAC in een gewone school met een voorlopig verslag. Het voorlopig verslag maakt het dus wel mogelijk om de leerling in te schrijven in het buitengewoon onderwijs maar heeft geen invloed op de inschrijving in het gewoon onderwijs.

Terug van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs of omgekeerd?

Wanneer leerlingen overstappen naar het buitengewoon onderwijs (of omgekeerd), is hun plaats in de oude school voor 2 schooljaren gegarandeerd. In die periode kunnen ze altijd terugkeren, ook als dit betekent dat de school hen moet inschrijven in overcapaciteit.

Wie krijgt begeleiding: de leerkracht of mijn kind?

Via het ondersteuningsmodel willen we, naast begeleiding van de leerling, ook de leerkrachten gaan versterken. Zo zijn de leerkrachten beter gewapend om leerlingen met eenzelfde problematiek te ondersteunen in de toekomst, zo leren ook zij bij. Wie welke ondersteuning nodig heeft (leerkracht en/of leerling), dat wordt in principe besproken met school, ouders, ondersteuningsteam en CLB.

Kan mijn kind ook begeleiding van het ondersteuningsteam krijgen zonder (gemotiveerd) verslag?

Als er geen (gemotiveerd) verslag is opgesteld, dan kan je voor je ondersteuning van je kind beroep doen op de zorgcoördinator (basisonderwijs) of leerlingenbegeleider (secundair onderwijs) van je school of op het CLB.



Klachten

Natuurlijk verloopt niet altijd alles in een goede sfeer, soms is de verstandhouding zoek, soms raken de verschillende partijen het niet met elkaar eens. Wat zijn dan de opties?

Bij ons kan je bij eva.de.blieck@g-o.be terecht voor al je vragen en bezorgdheden. We kunnen je informatief op weg helpen, je vragen beantwoorden of je doorverwijzen naar de geschikte persoon.

Stel je je vragen bij de ondersteuning vanuit het ondersteuningsnetwerk? Elk netwerk heeft een aanspreekpunt voor ouders. Krijg je de gegevens van deze persoon niet te pakken? Contacteer eva.de.blieck@g-o.be

Bij de [Vlaamse Bemiddelingscommissie](#) kan je terecht voor een bemiddeling wanneer je het niet eens bent met de inhoud van een verslag voor buitengewoon onderwijs.

[Unia](#) houdt zich bezig met de rechten voor personen met een handicap en bewaakt de uitvoering van het VN-verdrag.

Dank je wel om tot hier te lezen!

